

Rzecznik
Finansowy

www.rf.gov.pl

Aleksandra Wiktorow

Warszawa, dnia

RF/WBK/LEG/8/KJ/19

21 MAR. 2019

Pan

Piotr Nowak

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Finansów

ul. Świętokrzyska 12

00-916 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Odnosząc się do prośby skierowanej do Rzecznika Finansowego w piśmie z dnia 28 lutego 2019 r. o przedstawienie ewentualnych uwag do *projektu Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego*, proszę o przyjęcie poniższych informacji i zapatrywań Rzecznika Finansowego na przedmiotową kwestię. W pierwszej kolejności Rzecznik Finansowy pragnie wskazać, iż poniższe uwagi dotyczą relewantnych zagadnień z punktu widzenia właściwości i kompetencji ustawowych Rzecznika Finansowego. Stąd, na uwagę Rzecznika zasługują trzy fundamentalne zasady zaproponowane przez projektodawcę w niniejszej strategii, a mianowicie:

1. *Wzmacnianie zaufania do rynku;*
2. *Silna ochrona inwestorów indywidualnych;*
3. *Stabilność otoczenia regulacyjnego i nadzorczego.*

Rzecznik Finansowy z aprobatą postrzega zapatrywania projektodawcy dotyczące priorytetowej roli inwestorów indywidualnych w rozwój rynku kapitałowego. Obecnie, społeczeństwo nie ma wystarczającego zaufania do podmiotów tego rynku. To powoduje, że potencjalni inwestorzy nie podejmują decyzji o zainwestowaniu swojego kapitału. W ocenie Rzecznika Finansowego, problem ten ma charakter wielopłaszczyznowy i wymaga systemowych zmian w świadomości społeczeństwa

i jego podejścia do inwestowania. Z drugiej strony jednak, Rzecznik Finansowy pragnie wskazać, iż dostrzega również problemy związane poszczególnymi uregulowaniami prawnymi, które mogą nie zapewniać ochrony klientom podmiotów rynku finansowego.

Główne zagrożenie w tej materii Rzecznik Finansowy upatruje w zakresie rynku funduszy inwestycyjnych. Na bazie rozpatrywanych spraw klientów towarzystw funduszy inwestycyjnych Rzecznik dostrzegł bowiem niebezpieczeństwo zaskakiwania uczestników funduszu poprzez zmiany wprowadzane do statutu funduszu na mocy uchwał zarządu towarzystwa. Z uwagi na to, że materia ta nie podlega nierzadko jakiegokolwiek regulacji ustawowej, zaś działania nadzorcze są podejmowane w zasadzie *ex post*, ochrona interesów uczestników funduszu w takich przypadkach zależy wyłącznie od sposobu procedowania przyjętego przez dane towarzystwo. W sposób szczególny uczestnicy powinni być chronieni przed istotnymi zmianami statutu (w tym powodującymi po ich stronie dodatkowe koszty), które nie były wcześniej (np. w warunkach emisji) przewidziane lub które zostały podjęte w taki sposób, iż *de facto* miałyby obowiązywać z mocą wsteczną (np. decyzja w przedmiocie ustanowienia opłaty z tytułu wykupu jednostek podjęta już po terminie będącym datą ich wykupu). Należy uznać, że takie działania towarzystwa, które w sposób nieprzewidywalny dla uczestnika zmieniają warunki uczestnictwa w funduszu, a w szczególności przed skutkami których uczestnik nie mógł się należycie w odpowiednim czasie zabezpieczyć, nie mogą wpłynąć na wzrost zainteresowania uczestnictwem w funduszach, a zatem także na zasilenie z tego źródła rozwoju rynku kapitałowego.

Działania jakie przewiduje *projekt Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego*, w zakresie wzmocnienia zaufania do rynku kapitałowego przez inwestorów indywidualnych to:

1. *Dbanie o stabilność i przewidywalność regulacji*
2. *Zwiększenie odpowiedzialności pośredników w zakresie rekomendowanych inwestycji przez skuteczne środki egzekwowania prawa.*

Mając na uwadze powyższy przykład przedstawiony przez Rzecznika Finansowego, który odzwierciedla problemy konstrukcji uregulowań prawnych w tej materii, w ocenie Rzecznika Finansowego nie mniej ważną kwestią jest dążenie do stworzenia takiego ustawodawstwa, które w możliwie najpełniejszy i najbardziej efektywny sposób będzie chronił interesy inwestorów, czym wzbudzi ich zaufanie do sektora rynku kapitałowego. Dopiero wówczas cele w postaci dbania o stabilność i przewidywalność regulacji może okazać się uzasadniona i pożądana. Stąd, Rzecznik

Str. 2

Finansowy poddaje pod rozwałę uwzględnienie tejże kwestii poprzez uzupełnienie wykazu o działania prawotwórcze, mające na celu należytą ochronę inwestorów indywidualnych.

W odniesieniu do punktu 2 powyższych działań, Rzecznik Finansowy pozytywnie ocenia zaproponowane dążenia do zwiększenia odpowiedzialności pośredników w zakresie rekomendowanych inwestycji przez skuteczne środki egzekwowania prawa. Może to w konsekwencji przynieść oczekiwane rezultaty w postaci minimalizacji nadużyć czy też odpowiedniej jakości przekazywanych przez pośredników informacji dotyczących danego produktu czy też usługi. Wartym rozważenia w tym aspekcie jest uwzględnienie wymogu właściwego wykształcenia lub doświadczenia zawodowego do wykonywania czynności pośrednictwa. Klient będzie miał wówczas pewność profesjonalnej obsługi już na etapie ofertowania czy też później, np. w trakcie realizacji umowy.

Rzecznik Finansowy pozytywnie ocenia również postulaty przewidziane w *projekcie Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego* skierowane do właściwych organów kontroli oraz organów nadzorczych. Bardzo ważne, w ocenie Rzecznika Finansowego jest permanentne i regularne sprawowanie kontroli nad czynnościami dokonywanymi w ramach działalności instytucji finansowych oraz monitorowanie ryzyka związanego z korzystaniem z takich usług przez klientów. Jednocześnie Rzecznik Finansowy pragnie poddać pod rozwałę uzupełnienie do niniejszego projektu o postulat skierowany do organów kontroli i organów nadzorczych dotyczący wymogu informowania (np. na swoich stronach internetowych) o naruszeniach, które dostrzegł organ w ramach działalności określonego podmiotu rynku kapitałowego, w wykonaniu przedmiotowych działań, które mogą też mieć wpływ na sytuację konsumenta. Może to wówczas przestrzec klienta lub też potencjalnego klienta przed nierozważną bądź zbyt pochopną decyzją o skorzystaniu z oferowanej przez ten podmiot usługi. Ponadto, taka informacja mogłaby być na bieżąco aktualizowana przez organy, co mogłoby również przynieść dodatkową motywację dla podmiotów rynku finansowego, w tym rynku kapitałowego, choćby ze względów wizerunkowych, do przeciwdziałania nieprawidłowym praktykom, które wskazywałby organ w przedmiotowej informacji.

Z perspektywy Rzecznika Finansowego, kluczową kwestią przewidzianą w *projekcie Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego* jest odpowiednia świadomość oraz wiedza na tematy związane z rynkiem finansowym, w tym rynkiem kapitałowym, które z doświadczenia Rzecznika Finansowego, nie zawsze są wystarczające. Działania w zakresie edukacji, zgodnie z projektem, przewiduje:

1. *przygotowanie Strategii Edukacji Finansowej i prowadzenie działań z zakresu edukacji finansowej przez Fundusz Edukacji Finansowej,*
2. *wprowadzenie gier z dziedziny edukacji finansowej, m.in. dostępnych na platformach społecznościowych,*
3. *promocję skarbowych produktów oszczędnościowych dystrybuowanych przez aplikację mobilną,*
4. *programy edukacyjne dla emitentów, inwestorów instytucjonalnych, pośredników i doradców,*
5. *analizę zasadności wprowadzenia produktów oszczędnościowych adresowanych do Polaków niekorzystających z produktów bankowych.*

Rzecznik Finansowy z aprobatą ocenia ideę projektu Strategii Edukacji Finansowej, która w zasadniczej mierze mogłaby przyczynić się do zwiększenia świadomości finansowej wśród klientów podmiotu rynku finansowego, zwłaszcza w zakresie rozumienia nabywanego przez klienta produktu oraz ewentualnego ryzyka, które się z nim wiąże. Ryzykiem klienta najbardziej oczywistym jest możliwość utraty części lub całości zainwestowanego kapitału, jednakże „rozumienie” produktu dotyczy poza tym także praw oraz obowiązków, które wiążą się z jego nabyciem. Taka wiedza umożliwiłaby konsumentom bardziej skuteczne i efektywne dochodzenie swoich praw, które mogą być naruszone przez podmioty rynku finansowego. Stąd też, Rzecznik Finansowy pragnie poddać pod rozważę pomysł zintensyfikowania edukacji już na etapie edukacji szkolnej, w celu zwiększania świadomości młodych ludzi, którzy w przyszłości będą korzystać z usług finansowych. Ponadto wartym rozważenia jest również pomysł regularnego prowadzenia kampanii informacyjnych w środkach masowego przekazu, które informowałyby odbiorców o przysługujących im prawach oraz o działaniach, które mogłyby podjąć w celu ich ochrony.

W ocenie Rzecznika Finansowego, powyższy aspekt może być również powiązany z niską świadomością w zakresie konieczności oszczędzania oraz posiadania zabezpieczenia na przyszłość. Zwiększenie wiedzy w tym aspekcie może przyczynić się do większej aktywizacji społeczeństwa w kwestii oszczędzania. Kolejnym problemem, zdaniem Rzecznika, mogą być złe doświadczenia klientów podmiotów rynku finansowego, którzy na skutek naruszeń tych podmiotów, mieli problemy z odzyskaniem zainwestowanego kapitału bądź odzyskiwali go w zmniejszonej wysokości. Nie sprzyja to zaufaniu klientów wobec podmiotów rynku finansowego, którzy mogą się bać ulokować swoje oszczędności korzystając z danego produktu finansowego. Sytuację niniejszą może potęgować dodatkowo fakt, iż nawet jeżeli klient nie skorzystał z jakiejś formy oszczędzania oferowanych mu

przez rynek, za pomocą różnych środków przekazu dowiaduje się o oszukańczych działaniach poszczególnych podmiotów, co tym bardziej może powodować brak zaufania ze strony klienta podmiotu rynku finansowego.

Warto w tym miejscu wskazać, że w dniu 1 stycznia 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. zmieniająca ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz. U. z 2018 r., poz. 2243), która wprowadziła do polskiego porządku prawnego Fundusz Edukacji Finansowej.

Kończąc, Rzecznik Finansowy pozytywnie ocenia *projekt Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego*. Jednocześnie pragnie podkreślić w tym miejscu, iż wszelkie koncepcje i zagadnienia projektu nierozzerwalnie są związane z klientem rynku kapitałowego, któremu przysługuje ochrona i prawa, które podmioty rynku finansowego w tym rynku kapitałowego zobowiązane są respektować. Bowiem tylko wówczas niniejsza strategia może zostać zrealizowana w satysfakcjonującym stopniu na przestrzeni lat 2019-2023.

Z poważaniem
Alik

